

اصلاح نظام بانکی؛

بایدها و نبایدها

تألیف:

دکتر، صفر ابرالحسنی هستیانی

دانشیار و عضو هیأت علمی گروه اقتصاد اسلامیان مرکزی دانشگاه پیام نور

دکتر جلیل صفی

کیوان دادرش

دانشگاه جامع امام حسین (ع)

مؤسسه چاپ و انتشارات

سرشناسه	Abolhasani Hastiani, Asghar) - ۱۳۴۵ - اصغر، ابوالحسنی هستیانی،
عنوان و پدیدآور	اصلاح نظام بانکی؛ بایدها و نبایدها/تألیف اصغر ابوالحسنی هستیانی، جلیل صفری، کیوان دادرس
مشخصات نشر	تهران: دانشگاه جامع امام حسین (ع) - مؤسسه چاپ و انتشارات، ۱۳۹۸
مشخصات ظاهری	شازده، ۱۸۳ ص.
فروست	دانشگاه جامع امام حسین (ع)، مؤسسه چاپ و انتشارات، ۷۸۸، سری علوم بانکداری - ۳۱
شابک	۹۷۸-۹۶۴-۴۵۲-۸۱۵-۶
وضعیت فهرست نویسی	فیپا
یادداشت	کتابنامه
موضوع	بانک و بانکداری - ایران (Banks and banking -- Iran)
موضوع	بانک و بانکداری - ایران - سیاست دولت
موضوع	(Banks and banking -- Government policy -- Iran)
موضوع	بانک و بانکداری - ایالات متحده - مدیریت
موضوع	(Bank management -- United States)
موضوع	بانک و بانکداری (Banks and Banking)
موضوع	بانک و بانکداری - قوانین و مقررات - ایران (Banking law -- Iran)
شناسه افزوده	صفری، جلیل، ۱۳۵۲ -
شناسه افزوده	دادرس، کیوان، ۱۳۲۰ -
شناسه افزوده	دانشگاه جامع امام حسین (ع)، مؤسسه چاپ و انتشارات
رده بندی کنگره	۱۳۹۸ ۱۶/۲ ۱۱۲۰/۱
رده بندی دیویی	۳۳۲/۱۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	۵۷۰۷۱۱۴

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و اقتباس، به دانشگاه جامع امام حسین (ع) محفوظ است.

• عنوان: اصلاح نظام بانکی؛ بایدها و نبایدها

• تألیف: دکتر اصغر ابوالحسنی هستیانی - دکتر جلیل صفری - کیوان دادرس

• ویرایش ادبی: کیوان دادرس

• صفحه آرای: ناهید آقامیرزایی

• ناظر فنی چاپ: سید محمدباقر موسوی - محمدتقی امیراحمدی

• لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ سپاه

• نویت چاپ: اول (آبان ماه ۱۳۹۸)

• شمارگان: ۵۰ نسخه

• قیمت: ۳۰۰/۰۰۰ ریال

• نشانی: تهران، بزرگراه شهید بابایی، بعد از پل لشکرک، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، معاونت پژوهش و فناوری، مؤسسه چاپ و انتشارات، تلفن: ۷۴۱۸۸۲۶۰ دورنگار: ۷۴۱۸۸۲۷۴

• مرکز پخش: تهران، میدان فردوسی، فروشگاه و نمایشگاه مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین (ع)،

ترنجستان امام حسین (ع)، تلفن: ۸۸۸۳۹۲۹۷

بسم الله الرحمن الرحيم

«يُوتَى الْحِكْمَةَ مَنْ يَشَاءُ وَمَنْ يُؤْتَ الْحِكْمَةَ فَقَدْ أُوتِيَ خَيْرًا كَثِيرًا...»

حکمت را به هرکس بخواهد می‌دهد و کسی که به او حکمت داده شود، حقا خیری فراوان داده شده است...
(سوره مبارکه یقره - آیه ۲۶۹)

انقلاب کبیر اسلامی، نمونه‌ای بی‌بدیل تاریخی، از حرکت اجتماعی عظیمی است که با سرنوشتی طاغوت و برپایی نظام مقدس جمهوری اسلامی، امیدهای فراوانی را در دل مستضعفان و آزادی‌خواهان جهان برای تحقق آرمان‌های بلند دولت اسلامی، جامعه اسلامی و درنهایت، تمدن بزرگ اسلامی پدید آورد. در این میان، نهادهای عالی، به‌ویژه دانشگاه‌ها، باید نقش کلیدی سوزن‌بانی و هدایت قطار پیشرفت و رشد جامعه در مسیر صحیح انقلابی را ایست نمایند.

دانشگاه جامع امام حسین (علیه السلام) به عنوان «دانشگاه سازمانی سپاه در تراز انقلاب اسلامی» با شعار «تزکیه، جهاد علمی، دانشگاه تمدن ساز»، در کنار مسئولیت مهم انسان‌سازی و تربیت سربازان عصر ظهور، وظیفه تولید و نشر عارفان و امدادی از انقلاب اسلامی را نیز برعهده دارد. در این راستا، معاونت پژوهش و فناوری دانشگاه به‌منظور تکمیل پیکره مدیریت دانش بومی با سه ویژگی «اسلامی بودن»، «روزآمدی» و «کارآمدی»، با هدف دستیابی به مرجعیت علمی، افتخار و تلاش دارد تا زمینه و بستر لازم برای اساتید و پژوهشگران محترم این عرصه را فراهم نماید. امید است در سایه الطاف بیکران الهی و با گسترش فعالیت‌های انتشاراتی مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین (علیه السلام)، این رسالت خطیر تحقق یابد.

در پایان، بر روح ملکوتی معمار و رهبر کبیر انقلاب اسلامی، حضرت امام خمینی (ره) و همچنین شهدای گرانقدر انقلاب اسلامی، دفاع مقدس و مدافعان حرم درود می‌فرستیم و با آرزوی سلامتی و توفیقات هرچه بیشتر مقام معظم رهبری، امام خامنه‌ای (مد ظله) و نیز خدمتگزاران اسلام و کشور، از اساتید، فرهیختگان و اهل نقد و نظر تقاضا داریم با ارائه نظرها و پیشنهادهای خود، ما را یاری فرمایند.

و من الله التوفیق و علیه التکلان

معاونت پژوهش و فناوری

دانشگاه جامع امام حسین (علیه السلام)

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

..... (سیزده)	دیباچه
..... (پانزده)	پیشگفتار
..... ۱	بخش ۱: مأموریت‌های نظام مالی و اصلاح نظام بانکی
..... ۳	□ مقدمه
..... ۵	فصل اول: نمودار ساختار نظام بانکی ایران
..... ۵	□ مقدمه
..... ۶	⊙ نقش بانک و تأثیر آن بر رشد توسعه اقتصادی
..... ۷	⊙ نقش توسعه سیستم مالی و بانکی در رشد واقعی اقتصاد
..... ۹	⊙ ویژگی‌های یک سیستم مالی و بانکی خوب
..... ۱۱	فصل دوم: اصلاح نظام بانکی در ایران
..... ۱۱	□ مقدمه
..... ۱۴	⊙ چالش‌های نظام بانکی کشور
..... ۱۴	* بنگاهی عمل کردن
..... ۱۵	* تلفیق دو نقش
..... ۱۵	* تصحیح تفکر
..... ۱۷	* اهمیت نیت در فرهنگ اسلامی
..... ۱۸	* جریمه تأخیر تأدیه
..... ۱۸	* تجهیز و تخصیص منابع
..... ۲۰	* بحران مطالبات غیرجاری

- ۲۱..... ⑤ شروط لازم اصلاح بانکی
- ۲۳..... ⑤ ملاحظات در مورد ادغام بانکها
- ۲۵..... ⑤ برنامه اصلاح نظام بانکی در سال ۱۳۹۵
- ۲۸..... * سامان‌دهی بدهی‌های دولت
- ۳۰..... * افزایش سرمایه بانکها
- ۳۲..... * الزامات اجرای موفق برنامه مقدماتی اصلاح نظام بانکی
- ۳۳..... ⑤ راهکارهای سازمان برنامه و بودجه

فصل سوم: دوری بر تجربیات سایر کشورها..... ۳۷

- ۳۹..... ⑤ اصلاحات بانکی در مالزی
- ۴۱..... ⑤ اصلاحات بانک در آلمان
- ۴۲..... ⑤ اصلاحات بانکی در پاکستان
- ۴۳..... ⑤ اصلاحات بانکی در اندونزی
- ۴۴..... ⑤ اصلاحات بانکی در امارات متحده عربی
- ۴۵..... ⑤ تجربیات ادغام بانکها (بر جنوبی و کره جنوبی)
- ۴۶..... * کره جنوبی (استفاده از ظرفیت بین‌المللی)
- ۴۷..... * شیلی و اسپانیا (نقش محوری بانک مرکزی)
- ۴۸..... * سوئد (کلید در سرعت عمل)
- ۴۹..... * ساحل عاج (بازسازی موفق)

بخش ۲: اصلاحات بنیادین..... ۵۳

فصل اول: قوانین پولی و بانکی کشور..... ۵۵

- ۵۵..... □ مقدمه
- ۵۷..... □ قانون پولی و بانکی کشور
- ۵۸..... ⑤ قانون عملیات بانکی بدون ربا
- ۶۰..... ⑤ سیاستهای پولی و ابزارهای آن
- ۶۱..... ⑤ قوانین مداخله‌گر در امور بانکی
- ۶۲..... ⑤ مقررات در صنعت بانکداری

- ۶۳..... ❶ مقررات تنظیمی در صنعت بانکداری: انواع و مصادیق
- ۶۵..... ❖ تنظیمات مربوط به محدودیت‌های ورود
- ۶۶..... ❖ اعمال محدودیت بر نوع فعالیت بانکها
- ۶۷..... ❖ محدودیت‌ها و الزامات متنوع‌سازی سبد وامها
- ۷۰..... ❖ الزامات کفایت سرمایه
- ۷۱..... ❖ تنظیمات سقف نرخ سپرده‌ها و نرخ سود تسهیلات

فصل دوم: رفتار دولت در قبال نظام بانکی..... ۷۳

❑ مقدمه..... ۷۳

- ۷۶..... ❶ رجحانات مداخله دولت در نظام بانکی
- ۷۶..... الف) حفظ امنیت و سلامت سیستم بانکداری
- ۷۷..... ❖ ب) کاهش شکست بازار که ریشه در اطلاعات نامتقارن دارد
- ۷۸..... ❖ ج) تأمین مالی روزمره‌هایی که به لحاظ اجتماعی سودآور
- ۷۹..... ❖ د) ارتقاء توسعه مالی از طریق دسترسی به خدمات بانکی رقابتی
- ۷۹..... ❷ فشار دولت بر سیستم بانکی
- ۸۰..... ❖ تسلط سیاستهای مالی دولت بر سیاستهای پولی
- ۸۱..... ❖ تعیین دستوری نرخ سود بانکی رسمی دولت و در حاشیه قرار گرفتن
- ۸۴..... ❖ دو تعیین تسهیلات تکلیفی مانند اعطای تسهیلات به طرحهای زودبازده و
- ۸۵..... ❸ تجربیات کشورها در برخورد با مطالبات معوض
- ۸۸..... ❖ اقدامات کشور چین
- ۸۸..... ❖ اقدامات کشور تایلند
- ۸۹..... ❖ اقدامات کشور کره
- ۸۹..... ❖ اقدامات کشور ژاپن

بخش ۳: اصلاحات در آمدزایی بانکها..... ۹۱

فصل اول: افزایش سرمایه بانکها..... ۹۳

❑ مقدمه..... ۹۳

- ۹۵..... ❶ کمیته بال و تعیین سرمایه بانکها

فصل دوم: دارائی‌های منجمد بانکها	۹۹
□ مقدمه	۹۹
⊙ سمزدائی از ترازنامه بانکها	۱۰۱
* سکنه در جریان نقدینگی	۱۰۱
* اصول تحرک دولتی ترازنامه بانکی	۱۰۲
* مدیریت دارایی سمی با بانک بد	۱۰۴
فصل سوم: شفاف‌سازی نظام بانکی	۱۰۷
□ مقدمه	۱۰۷
⊙ شفافیت صورتهای مالی بانکها	۱۰۸
⊙ ضرورت نظارت بر بانکها	۱۰۹
⊙ کمیته ملی شفاف‌سازی	۱۱۱
⊙ پیشنهاداتی جهت بهبود شفافیت در صورتهای مالی بانکها	۱۱۳
بخش ۴: اصلاحات جریانان نقدی در نظام بانکی	۱۱۵
فصل اول: مدیریت نقدینگی بانکها (تسهیلات و سپرده‌ها)	۱۱۷
□ مقدمه	۱۱۷
⊙ جایگاه تجهیز منابع از منظر مدیریت بانکی بانکها	۱۱۹
⊙ مدیریت ریسک نقدینگی	۱۱۹
فصل دوم: نرخ سود در نظام بانکی	۱۲۵
□ مقدمه	۱۲۵
⊙ مفهوم حاشیه نرخ سود بانکی	۱۲۷
⊙ نرخ سود سپرده‌ها	۱۲۸
⊙ نرخ سود تسهیلات	۱۲۹
⊙ نظریات اقتصادی در مورد تغییرات نرخ سود	۱۳۰
* تأثیر تغییرات سود بانکی بر پس‌انداز کل جامعه	۱۳۱
* تأثیر تغییرات سود بانکی بر سپرده‌ها	۱۳۳

- * تأثیر تغییرات سود بانکی بر سرمایه‌گذاری ۱۳۴
- * تأثیر تغییرات سود بانکی بر تورم ۱۳۶

بخش ۵: نقد و بررسی لوایح (اصلاح نظام بانکی) ۱۳۹

□ مقدمه ۱۴۱

⊙ لایحه قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ۱۴۲

⊙ طرح بانکداری جمهوری اسلامی ایران ۱۴۴

* محاسن و ویژگی‌های مثبت طرح ۱۴۵

* معایب طرح ۱۴۵

* بررسی مواد طرح ۱۴۶

⊙ لایحه اصلاح قانون پول و بانکی ۱۶۲

* نقاط مثبت ۱۶۳

* نقاط ضعف ۱۶۴

* پیشنهادات ۱۶۵

⊙ طرح بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ۱۷۲

* محاسن طرح ۱۷۳

* معایب طرح ۱۷۳

* بررسی ماده‌های طرح (پیشنهادهای مهم) ۱۷۴

منابع و مأخذ ۱۷۷

□ منابع فارسی ۱۷۹

□ منابع لاتین ۱۸۲